

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 43/04-29

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 25. februára 2004 predbežne prerokoval sťažnosť J. J. a M. J., obaja bytom Z., ktorou namietali porušenie čl. 1, čl. 6 ods. 1, čl. 8 ods. 1, čl. 13, čl. 14 a čl. 17 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a čl. 5 Protokolu č. 7 k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného úradu Zvolen ako kolízneho opatrovníka a Okresného súdu Zvolen v konaní vedenom pod sp. zn. 10 C 157/97 v spojení s postupom Krajského súdu v Banskej Bystrici v konaní vedenom pod sp. zn. 16 Co 2152/02, a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť J. J. a M. J. o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 24. marca 2003 doručená sťažnosť J. J. (ďalej len „sťažovateľ v I. rade“) a M. J. (ďalej len „sťažovateľ v II. rade“), obaja bytom Z., (ďalej len „sťažovatelia“), ktorou namietali porušenie čl. 1, čl. 6 ods. 1, čl. 8 ods. 1, čl. 13, čl. 14 a čl. 17 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných

slobôd (ďalej len „dohovor“) a čl. 5 Protokolu č. 7 k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „protokol“) postupom Okresného úradu Zvolen (ďalej len „okresný úrad“) ako kolízneho opatrovníka a Okresného súdu Zvolen (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 10 C 157/97 v spojení s postupom Krajského súdu v Banskej Bystrici (ďalej len „krajský súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 16 Co 2152/02.

Predmetné podanie bolo označené ako „Doplnenie sťažnosti“ k uzneseniu ústavného súdu sp. zn. I. ÚS 17/03 zo 4. februára 2004.

Podaním doručeným ústavnému súdu 6. augusta 2003 sťažovatelia ústavnému súdu oznámili: *„Predmetom doplnenia sťažnosti bolo zaslanie konečného rozhodnutia vo veci - rozsudok Krajského súdu z 27. 12. 2002 č. k. 16 Co 2152 a návrh, aby Ústavný súd prejednal našu sťažnosť v plnom rozsahu tak, ako sme ju Ústavnému súdu doručili, pretože na neprijatie sťažnosti tak ako je to uvedené v Uznesení I. ÚS 17/03-26 v časti II. bod 3 pominul dôvod neprijatia - vo veci bolo právoplatne rozhodnuté, čím boli vyčerpané právne prostriedky nápravy.“*

V nadväznosti na to v prílohe podania z 11. augusta 2003 sťažovatelia predložili ústavnému súdu rozsudok Krajského súdu v Banskej Bystrici sp. zn. 16 Co 2152/02 z 27. decembra 2002.

V podaní doručenom ústavnému súdu 16. decembra 2003 sťažovatelia opísali skutkový stav veci v konaní vedenom na okresnom súde pod sp. zn. 10 C 157/97 od 6. júna 1997 (v konaní o návrhu manželky sťažovateľa v I. rade na rozvod manželstva a úpravu práv a povinností k maloletému dieťaťu a o návrhu na vydanie predbežného opatrenia) v spojení s konaním na odvolacom súde až do rozhodnutia krajského súdu rozsudkom sp. zn. 16 Co 2152/02 z 27. decembra 2002 a podaním doručeným ústavnému súdu 7. januára 2004 sťažnosť znovu doplnili.

Sťažovatelia proti krajskému súdu skutkovo namietali, že

- sťažovateľ v II. rade bol považovaný len za účastníka konania namiesto kolízneho opatrovníka, čo nie je správne, pretože išlo o účastníka konania so všetkými právami vyplývajúcimi z tohto postavenia,
- krajský súd nezohľadnil dôvody odvolania, pretože nezabezpečil v dostatočnej miere podklady o majetkových a príjmových pomeroch matky, do výživného na strane matky započítal rodinný prídavok, ktorý je príspevkom štátu, nezohľadnil to, že matka platí svojej dcére náklady na stravovanie a obliekanie v celom rozsahu, čo z výživného priznaného sťažovateľovi v II. rade nie je možné zabezpečiť,
- ani krajský súd nerozhodol o návrhoch na predbežné opatrenia,
- odvolací súd rozhodol bez nariadenia pojednávania.

Proti okresnému súdu sťažovatelia skutkovo namietali, že

- okresný súd nezohľadnil predkladané návrhy na dokazovanie, návrh na zisťovanie majetku povinnej, majetku z dedičského konania, návrh na predvolanie lekárky MUDr. K. ako svedkyne,
- akceptoval sfalšované výpovede predložené kolíznym opatrovníkom, príslušným okresným úradom, a nepravdivý posudok.

Právne so zreteľom na namietané porušenie práva podľa dohovoru a protokolu sťažovatelia uviedli, že

- a) právo na spravodlivý proces podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru bolo porušené, pretože súdy rozhodovali bez relevantných dôkazov a zaujato,
- b) kolízny opatrovník porušil čl. 8 ods. 1 dohovoru, keď svojím posudkom nabádal k rozvodu a pripravil tak maloletého o kompletnú rodinu,
- c) čl. 13 dohovoru bol porušený, pretože v uznesení o ustanovení znalca bolo v poučení uvedené, že proti nemu nie je prípustné odvolanie,
- d) čl. 14 dohovoru bol porušený, pretože súdy konali diskriminačne od začiatku konania o rozvode, ako aj v konaní o výživnom,

- e) čl. 17 dohovoru bol porušený konaním súdu a opatrovníka, ktoré porušovalo práva podľa dohovoru,
- f) čl. 5 protokolu bol porušený tým, že súd neuložil matke povinnosti, ktoré by boli rovnocenné povinnostiam otca.

Sťažovatelia žiadali, aby ústavný súd rozhodol o porušení ich vyššie označených ľudských práv a základných slobôd. Svoju sťažnosť odôvodnili tým, že ústavný súd uznesením sp. zn. I. ÚS 17/03 z 29. januára 2003 prijal na ďalšie konanie ich sťažnosť len v časti, v ktorej namietajú porušenie ich práv podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, a namietané porušenie ďalších článkov dohovoru „*odmietol vo zvyšnej časti i z dôvodu, že konanie vo veci 10 C 157/97 nebolo ešte právoplatne skončené*“.

Sťažovatelia taktiež žiadali, aby im ústavný súd priznal primerané finančné zadosťučinenie, a to: „*Za porušenie uvedených ľudských práv a základných slobôd žiadam ako navrhovateľ v I rade spravodlivé odškodnenie vo výške 2 500 000 Sk.*

Z toho istého dôvodu navrhovateľ v II rade žiada spravodlivé odškodnenie vo výške 750 000 Sk.“

II.

Zo spisu ústavného súdu sp. zn. I. ÚS 17/03 bolo zistené, že ústavný súd nálezom zo 4. februára 2004 rozhodol tak, že okresný súd v konaní o vyživovacej povinnosti k maloletému dieťaťu vedenom pod sp. zn. 10 C 157/97 porušil právo sťažovateľov, aby sa ich záležitosť prerokovala v primeranej lehote, zaručené v čl. 6 ods. 1 dohovoru. Obom sťažovateľom priznal každému zvlášť primerané finančné zadosťučinenie v sume 15 000 Sk (slovom pätnásťtisíc slovenských korún), ktoré je okresný súd povinný vyplatiť im do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

Zo spisu okresného súdu sp. zn. 10 C 157/97 bolo zistené, že okresný súd vo veci rozhodol rozsudkom z 3. októbra 2002. Jeho písomné vyhotovenie bolo doručené

účastníkom konania v dňoch 4. až 11. novembra 2002. Obaja sťažovatelia podali proti nemu odvolanie 15. novembra 2002 a 20. novembra 2002, ktoré bolo doručené na vyjadrenie zástupcovi matky sťažovateľa v II. rade 2. decembra 2002. Okresný súd 17. decembra 2002 predložil krajskému súdu spis na rozhodnutie o podaných odvolaniach. Krajský súd o nich rozhodol rozsudkom sp. zn. 16 Co 2152/02 z 27. decembra 2002 (uložil matke sťažovateľa v II. rade zaplatiť „výživné“ aj „zaostalé výživné za obdobie od 1. 5. 1998 do 22. 10. 2001 vo výške 5.203,-- Sk“) a spis vrátil okresnému súdu 14. februára 2003. Po doručení rozsudku krajského súdu účastníkom konania nadobudol tento rozsudok právoplatnosť 13. marca 2003; týmto dňom bolo konanie, ktoré je predmetom posudzovania ústavného súdu v tomto konaní, právoplatne skončené.

Z odôvodnenia rozsudku okresného súdu z 3. októbra 2002 vyplýva, že okresný súd zistil príjmy matky, invalidný dôchodok otca, že sťažovateľ v II. rade študuje, býva v trojizbovom byte, ako aj ďalšie majetkové pomery účastníkov konania vrátane majetku z konania o dedičstve po poručiteľovi J. L., otcovi matky sťažovateľa v II. rade. Okresný súd zistil aj podmienky, v akých žije dcéra matky sťažovateľa v II. rade L. D. Tieto skutkové okolnosti okresný súd aj právne vyhodnotil (s. 4 posledný odsek a s. 5 odôvodnenia rozsudku).

Z odôvodnenia rozsudku krajského súdu z 27. decembra 2002 vyplýva, že okresný súd síce sťažovateľa v II. rade formálne nesprávne v konaní označil ako navrhovateľa odôvodňujúc jeho procesné postavenie dovŕšením jeho plnoletosti, avšak podľa krajského súdu sa stal len účastníkom konania namiesto kolízneho opatrovníka.

Odvolací súd sa zásadne stotožnil so skutkovými a právnymi závermi prvostupňového súdu a čiastočná zmena rozsudku okresného súdu nemala vplyv na jeho vecnú správnosť. Vzhľadom na to, že odvolanie sťažovateľov sa týkalo len výšky výživného (požadovali sumu 2 500, resp. 2 000 Sk) a inak sa venovalo spolužitiu rodičov, vzťahom po rozvode, ako aj správaniu a postojom matky k plneniu vyživovacej povinnosti počas maloletosti i plnoletosti sťažovateľa v II. rade, odvolací súd sa týmto námietkam venoval len v časti, v ktorej sa požadovalo vyššie výživné.

III.

Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh vrátane sťažnosti predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí senátu bez prítomnosti navrhovateľa. Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú zákonom predpísané náležitosti, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy zjavne neopodstatnené alebo podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania.

Ústavný súd vzhľadom na svoju doterajšiu judikatúru poukazuje na to, že nie je zásadne oprávnený ani povinný preskúmať a posudzovať skutkové zistenia a právne názory všeobecných súdov, ktoré pri výklade a uplatňovaní obyčajných zákonov vytvorili skutkový a právny základ ich rozhodnutí. Ústavný súd nepreskúma, či v konaní pred všeobecnými súdmi bol alebo nebol náležite zistený skutkový stav, pretože to je v právomoci opravných všeobecných súdov. Ústavnou kompetenciou ústavného súdu je v prípadoch napadnutia rozhodnutí (opatrení alebo iných zásahov) všeobecných súdov kontrola zlučiteľnosti účinkov interpretácie a aplikácie právnych noriem a postupu, ktorý im predchádzal, s ústavou, prípadne s medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách. Preskúmanie rozhodnutia všeobecného súdu v konaní pred ústavným súdom má opodstatnenie len v prípade, ak v konaní, ktoré mu predchádzalo, alebo

rozhodnutím (opatrením alebo iným zásahom) došlo k porušeniu základného práva alebo slobody. Skutkový stav a právne závery všeobecného súdu sú predmetom kontroly zo strany ústavného súdu vtedy, ak by prijaté právne závery boli so zreteľom na skutkový stav zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne a z ústavného hľadiska neospravedliteľné a neudržateľné a zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody (podobne aj I. ÚS 20/03). Ak nie sú splnené tieto predpoklady na preskúmanie rozhodnutí všeobecných súdov, ústavný súd nemôže dospieť k záveru o vecnej spojitosti medzi označenými základnými právami alebo slobodami a napádaným rozhodnutím všeobecných súdov a postupom, ktorý im predchádzal. V takom prípade ústavný súd považuje sťažnosti za zjavne neopodstatnené podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde. Zjavná neopodstatnenosť znamená, že ústavný súd už pri predbežnom prerokovaní sťažnosti nezistí žiadnu reálnu možnosť porušenia základného práva alebo slobody napadnutým rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom, prípadne postupmi, ktoré im predchádzali, v konaní pred orgánmi verejnej moci, osobitne v konaní pred všeobecnými súdmi.

IV.

1. K namietanému porušeniu čl. 1, čl. 6 ods. 1, čl. 8 ods. 1 a čl. 17 dohovoru okresným úradom

Podľa čl. 1 dohovoru „Vysoké zmluvné strany priznávajú každému, kto podlieha ich jurisdikcii, práva a slobody uvedené v Hlave I tohto Dohovoru“.

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru vo vzťahu k námietkam sťažovateľov „Každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch...“

Podľa čl. 8 ods. 1 dohovoru „Každý má právo na rešpektovanie svojho súkromného a rodinného života, obydlia a korešpondencie“.

Podľa čl. 17 dohovoru „Nič v tomto Dohovore sa nemôže vykladať tak, akoby dávalo štátu, skupine alebo jednotlivcovi akékoľvek právo vyvíjať činnosť alebo dopúšťať sa činov zameraných na zničenie ktoréhokoľvek z tu priznaných práv a slobôd alebo na obmedzovanie týchto práv a slobôd vo väčšom rozsahu, než to Dohovor ustanovuje“.

Z uvedených článkov dohovoru vyplýva, že okresný úrad ako opatrovník ustanovený v súdnom konaní na základe právoplatného rozhodnutia príslušného súdu nemohol v žiadnom prípade svojím postupom v tomto súdnom konaní porušiť uvádzané články dohovoru, z ktorých čl. 1 a čl. 17 neupravujú žiadne ľudské práva alebo základné slobody. Článok 6 ods. 1 dohovoru zaručuje prerokovanie vecí súdnym orgánom, ktorým okresný úrad nie je (porovnaj zrušený zákon Národnej rady Slovenskej republiky č. 222/1996 Z. z. o organizácii miestnej štátnej správy a o zmene a doplnení niektorých zákonov), čiže jeho postupom k jeho porušeniu dôjsť nemôže. Pokiaľ ide o čl. 8 ods. 1 dohovoru, chýba akékoľvek odôvodnenie, prečo postup okresného úradu v súdnom konaní, v ktorom koná na základe pokynov súdu, porušuje toto právo. Tvrdenia o sfalšovanom posudku alebo o napomáhaní rozvodu nemajú žiaden skutkový základ a zostávajú len v rovine tvrdenia, ktoré nebolo podložené právne významným spôsobom.

Z toho dôvodu ústavný súd sťažnosť sťažovateľov v tejto časti odmietol po predbežnom prerokovaní z dôvodu jej zjavnej neopodstatnenosti (§ 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde).

2. K namietanému porušeniu práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru okresným súdom a krajským súdom

2. 1. Podľa § 24 ods. 1 písm. a) zákona o ústavnom súde návrh (aj sťažnosť) nie je prípustný, ak sa týka veci, o ktorej ústavný súd už rozhodol, okrem prípadov, v ktorých sa rozhodovalo len o podmienkach konania, ak v ďalšom návrhu už podmienky konania boli splnené.

Ústavný súd zo spisu sp. zn. I. ÚS 17/03 zistil, že v tej istej veci už rozhodol. Nálezom zo 4. februára 2004 vyslovil porušenie práva sťažovateľov na prejednanie ich záležitosti (veci vedenej na okresnom súde pod sp. zn. 10 C 157/97) v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, priznal im primerané finančné zadost'učinenie a uložil okresnému súdu uhradiť trovy právneho zastúpenia sťažovateľov.

Vychádzajúc z uvedených skutočností ústavný súd sťažnosť sťažovateľov v časti týkajúcej sa namietaného porušenia práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru okresným súdom z dôvodu, že sťažnosť sa týka veci, o ktorej už ústavný súd rozhodol, odmietol ako neprípustnú [§ 25 ods. 2 v spojení s § 24 ods. 1 písm. a) zákona o ústavnom súde].

2.2. Ústavný súd z obsahu sťažnosti a obsahu spisu okresného súdu sp. zn. 10 C 157/97 zistil, že sťažovatelia proti rozsudku okresného súdu sp. zn. 10 C 157/97 z 3. októbra 2002 podali odvolanie. Krajský súd rozsudkom sp. zn. 16 Co 2152/02 z 27. decembra 2002 rozhodol o odvolaní sťažovateľov tak, že napadnutý rozsudok prvostupňového súdu v časti zmenil (vo vzťahu k uloženiu povinnosti matke sťažovateľa v II. rade platiť na jeho výživu a vo vzťahu k zaplateniu zaostalého výživného) a v zostávajúcej časti napadnutý rozsudok zrušil bez toho, aby bolo potrebné v tejto časti vec vrátiť na ďalšie konanie a nové rozhodnutie.

Z uvedeného vyplýva, že k odstráneniu právnej neistoty sťažovateľov v ich veci došlo už 27. decembra 2002, t. j. pred podaním sťažnosti, ktorá bola doručená ústavnému súdu 24. marca 2003. V takom prípade ústavný súd podľa svojej stabilizovanej judikatúry vždy odmieta sťažnosť, ktorou sa namieta porušenie čl. 6 ods. 1 dohovoru, ako zjavne neopodstatnenú (I. ÚS 22/01, I. ÚS 116/02, II. ÚS 139/02, III. ÚS 153/03) vychádzajúc z toho, že po právoplatnom skončení konania pred všeobecným súdom (rozsudok krajského súdu sa stal právoplatným 13. marca 2003) došlo k odstráneniu stavu právnej neistoty, a preto skončilo aj možné porušovanie práva na prejednanie záležitosti sťažovateľov v primeranej lehote.

V tejto súvislosti ústavný súd súčasne pripomína, že krajský súd rozhodol vo veci sťažovateľov za necelé tri mesiace, čo samo osebe by stačilo na odmietnutie sťažnosti pre zjavnú neopodstatnenosť.

3. K namietanému porušeniu práva na spravodlivý proces podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru okresným súdom a krajským súdom

Článok 6 ods. 1 dohovoru upravuje právo na spravodlivé súdne konanie. Právo na spravodlivý proces je tvorené radom ďalších práv a záruk. Najhlavnejšie z nich sú princíp rovnosti zbraní, princíp kontradiktórneho pojednania veci, právo byť prítomný na konaní a osobne sa vyjadriť k svojej záležitosti. Medzi jednotlivými zložkami práva na spravodlivé pojednanie veci je úzka súvislosť a vzájomná podmienenosť. Právo na spravodlivé pojednanie veci sa vzťahuje na každé konanie, v ktorom sa rozhoduje o občianskom práve alebo záväzku.

Nejde však o porušenie práva na spravodlivý proces, ak súd nerozhodne podľa predstáv účastníka konania a jeho návrhu nevyhoví, ak je takéto rozhodnutie súdu v súlade s objektívnym právom. Do práva na spravodlivý proces nepatrí právo účastníka konania, aby sa všeobecný súd stotožnil s jeho právnymi názormi, navrhovaním a hodnotením dôkazov. Právo na spravodlivý proces je naplnené tým, že všeobecné súdy zistia skutkový stav (po vykonaní dôkazov a ich vyhodnotení, po výklade a použití relevantných právnych noriem), a za predpokladu, že ich skutkové a právne závery nie sú svojvoľné, neudržateľné alebo neboli prijaté v zrejmom omyle konajúcich súdov, ktorý by poprel zmysel a podstatu práva na spravodlivý proces.

Ku konkrétnym námietkam sťažovateľov o porušení práva na spravodlivý proces podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, ktoré sú uvedené pod bodom I odôvodnenia uznesenia, ústavný súd uvádza:

a) Okresný súd vykonal, ako to vyplýva aj z odôvodnenia jeho rozsudku z 3. októbra 2002, podľa názoru ústavného súdu dôkazy, ktoré mu umožnili získať dostatočné skutkové

poznatky o tom, čo je v hypotézach § 85 a § 96 ods. 1 zákona o rodine, t. j. najmä o tom, že sťažovateľ v II. rade nebol schopný sám sa živiť, o schopnostiach, možnostiach a majetkových pomeroch rodičov a o tom, ktorý z rodičov a v akej miere sa o dieťa osobne stará, a napokon o odôvodnených potrebách oprávneného. Závery okresného súdu nie sú svojvoľné a majú oporu nielen vo vykonaných dôkazoch, ale aj v odôvodnení jeho rozsudku z 3. októbra 2002.

b) Odvolací súd síce konal na neverejnom zasadnutí, ale treba uviesť, že takýto spôsob prejednávania a rozhodnutia odvolania umožňuje zákon v § 214 Občianskeho súdneho poriadku (čl. 2 ods. 2 ústavy), a súčasne ústavný súd pripomína, že odvolací súd nevykonával dôkazy a zmenil prvostupňový rozsudok len na základe už vykonaných dôkazov. V tejto spojitosti treba uviesť, že sťažovatelia mali možnosť konať pred prvostupňovým súdom na verejnom ústnom pojednávaní.

c) Odvolací súd prevzal skutkové a právne závery súdu prvého stupňa, čo je zásadne pri obsahu odvolania, ktoré bolo podané sťažovateľmi, ústavne akceptovateľný postup, najmä ak odvolací súd v celom rozsahu použil skutkový stav a právne závery, ktoré prijal okresný súd.

d) Sťažovatelia sa mylne domnievajú, že bolo povinnosťou okresného súdu a krajského súdu vyhovieť ich (najmä sťažovateľa v I. rade) právnym názorom, návrhom na vykonanie dôkazov bez ohľadu na to, že okresný súd mal k dispozícii – podľa jeho úvahy – dostatok dôkazov na ustálenie skutkového stavu veci. Takéto právo nie je obsahom práva na spravodlivý proces. V tomto ohľade ústavný súd poukazuje na to, že rozsah dokazovania je vecou všeobecného súdu a do tohto postupu by bolo možné vstupovať len vtedy, ak by obsahoval prvky neodôvodniteľnosti, svojvoľnosti alebo zrejmých rozporov s logikou hypotéz hmotnoprávných noriem, ktoré sa v konaní použili na právne odôvodnenie rozsudku.

e) Sťažovatelia nepreukázali, že by došlo k takému postupu okresného súdu a krajského súdu, ktorý by nasvedčoval tomu, že tieto súdy konali zaujato (tvrdenie sťažovateľa v I. rade o tom, že predsedníčka senátu odvolacieho súdu radila matke sťažovateľa v II. rade, ako postupovať, i ďalšie indície, o ktorých sa píše v doplnení sťažnosti zo 7. augusta 2003, zostali na úrovni domnienky a tvrdenia bez relevantných dôkazov a procesných úkonov sťažovateľov).

f) Napokon označenie sťažovateľa v II. rade ako účastníka konania nemalo žiaden vplyv na ústavnosť postupu okresného súdu a krajského súdu a sťažovateľa ani neuviedli, v čom (okrem všeobecného tvrdenia, že bol ukrátený na právach) došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces v spojitosti s označením procesného postavenia sťažovateľa v II. rade, ktoré navyše bolo upresnené odvolacím súdom.

Ústavný súd opierajúc sa o tieto čiastkové závery vo vzťahu k námietkam sťažovateľov o porušení ich práva na spravodlivý proces podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru konštatuje, že okresný súd a krajský súd v konaní vedenom pod sp. zn.10 C 157/97 postupovali tak, že nie je reálne predpokladať, aby sa po prípadnom prijatí sťažnosti na ďalšie konanie prijal záver o porušení obsahu práva na spravodlivý proces. Preto sťažnosť v tejto časti bola odmietnutá pre zjavnú neopodstatnenosť (§ 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde).

5. K namietanému porušeniu čl. 1, čl. 8 ods. 1, čl. 13, čl. 14 a čl. 17 dohovoru a čl. 5 protokolu okresným súdom a krajským súdom

Podľa čl. 1 dohovoru „Vysoké zmluvné strany priznávajú každému, kto podlieha ich jurisdikcii, práva a slobody uvedené v Hlave I tohto Dohovoru“.

Podľa čl. 8 ods. 1 dohovoru „Každý má právo na rešpektovanie svojho súkromného a rodinného života, obydlia a korešpondencie“.

Podľa čl. 13 dohovoru „Každý, koho práva a slobody priznané týmto Dohovorom boli porušené, musí mať účinné právne prostriedky nápravy pred národným orgánom aj keď sa porušenia dopustili osoby pri plnení úradných povinností“.

Podľa čl. 14 dohovoru „Užívanie práv a slobôd priznaných týmto Dohovorom sa musí zabezpečiť bez diskriminácie založenej na akomkoľvek dôvode, ako je pohlavie, rasa, farba pleti, jazyk, náboženstvo, politické alebo iné zmýšľanie, národnostný alebo sociálny pôvod, príslušnosť k národnostnej menšine, majetok, rod alebo iné postavenie“.

Podľa čl. 17 dohovoru „Nič v tomto Dohovore sa nemôže vykladať tak, akoby dávalo štátu, skupine alebo jednotlivcovi akékoľvek právo vyvíjať činnosť alebo dopúšťať sa činov zameraných na zničenie ktoréhokoľvek z tu priznaných práv a slobôd alebo na obmedzovanie týchto práv a slobôd vo väčšom rozsahu, než to Dohovor ustanovuje“.

Podľa čl. 5 protokolu k dohovoru pri uzavieraní manželstva, za jeho trvania a pri rozvoде majú manželia rovnaké práva a povinnosti občianskoprávnej povahy medzi sebou a vo vzťahu ku svojim deťom. Tento článok nebráni štátom prijať opatrenia, ktoré sú nevyhnutné v záujme detí.

Podľa konštantnej judikatúry ústavného súdu je dôvodom na odmietnutie sťažnosti pre zjavnú neopodstatnenosť okrem iného to, že ústavný súd nezistil takú skutočnosť, ktorá by odôvodňovala takú možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (napr. I. ÚS 122/02, I. ÚS 215/03).

Je síce pravda, že sťažovatelia uviedli odôvodnenie a právny názor, prečo boli tieto články dohovoru a protokolu porušené, ale ústavný súd už uviedol, že čl. 1 a čl. 17 dohovoru neobsahujú žiadne práva, ktoré by boli samostatne preskúmateľné. Argument, že k porušeniu čl. 8 ods. 1 dohovoru došlo v dôsledku rozvođu a sťažovateľ v II. rade bol pripravený o kompletnú rodinu, ústavný súd nemohol zohľadniť, pretože všeobecné súdy, ak prejednali a rozhodli vec rozvođu manželstva, postupovali v súlade s ich ústavne a zákonne vymedzenou právomocou (čl. 142 ods. 1 ústavy a § 7 ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku v spojení s § 24 až 26 zákona o rodine) a taký postup nemôže vytvárať žiadnu spojitosť s porušovaním čl. 8 ods. 1 dohovoru. Uvedené platí aj pre čl. 5 protokolu, pretože súdy nemohli rovnocenne postupovať voči matke i otcovi sťažovateľa v II. rade, ak bolo zjavné, že dieťa bolo zverené do výchovy otca (§ 85 ods. 3 zákona o rodine prikazuje taký postup, aký súdy zvolili). Toto odôvodnenie sa vzťahuje v celom rozsahu aj na tvrdené porušenie čl. 14 a čl. 17 dohovoru, kde navyše chýbajú akékoľvek ústavne akceptovateľné tvrdenie a dôkazy o diskriminácii (okrem subjektívneho pocitu sťažovateľa v I. rade).

Porušeniu čl. 13 dohovoru sa ústavný súd nevenoval, pretože sa týkalo uznesenia okresného súdu o ustanovení znalca, ktoré bolo prijaté (č. 1. 181) v dobe, ktorá dovoľuje záver o tom, že sťažnosť by v tejto časti bola zjavne oneskorená (§ 53 ods. 3 zákona o ústavnom súde). Tu ústavný súd pripomína, že proti takému uzneseniu je prípustné odvolanie len vo výroku o preddavku na trovy dokazovania, pretože proti osobe znalca je možné brániť sa inak (§ 17 Občianskeho súdneho poriadku).

Ústavný súd dospel k záveru, že sťažnosť sťažovateľov je aj v tejto časti zjavne neopodstatnená. Medzi označenými právami a postupom a rozsudkami okresného súdu a krajského súdu nie je žiadna taká súvislosť, ktorá by po prijatí sťažnosti reálne umožnila prijať záver o ich porušení. Preto ústavný súd odmietol sťažnosť sťažovateľov aj v tejto časti ako zjavne neopodstatnenú už po jej predbežnom prerokovaní (§ 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde).

Po odmietnutí sťažnosti v celom rozsahu nie je potrebné rozhodovať o takých nárokoch na ochranu ústavnosti, ktorých uplatnenie a použitie predpokladá aspoň čiastočnú úspešnosť sťažnosti. Preto ústavný súd nerozhodoval o primeranom finančnom zadosťučinení, ktoré požadovali sťažovatelia (čl. 127 ods. 2 ústavy).

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 25. februára 2004